

مصطفیٰ صاحب
اسرار
مکتبہ اعلیٰ

دہ گفتار

تقوا ————— معنای لغوی : از ماده وقی : حفظ ، صیانت ، نگهداری

اصطلاحی ————— معنای غلط : پرهیزکاری

معنای صحیح : خودنگهداری

حقیقت آن ← داشتن خط و مشی راسخی در زندگی

مفهوم تقوای الهی ← تعیین خط و مشی با خدا باشد

انواع آن ————— تقوای قوت : حفظ خط و مشی با تقویت روح

تقوای ضعف : حفظ خط و مشی با پرهیز از جامعه ————— مقدمه

هدف

رابطه با آزادی ————— ولنگاری ← تقوا محدود آزادی است

عدم ایجاد مانع در راه رشد ← تنها وسیله آزادی تقواست

عتق من كل ملكة

آثار آن ————— اخروی : فلاح

دنیوی*

*دنیوی فردی مادی : سلامت جسم

معنوی در مقام نظر: روشن بینی و بصیرت عقل نظری تقویت حس الهام گیری

تأثیر گناه در شناخت

عقل عملی دشمن دشمنان عقل

تلطیف احساسات

در مقام عمل

خروج از تنگناها و مضایق ناخواسته: وجود نظام اخلاقی در جهان

خواسته و ارادی متقی وارد گرفتاری نمی شود

اگر وارد شد

یجعل له مخرجا

یجعل له فرقانا

یجعل له من امره یسرا

اجتماعی حفظ نظام خانواده

رعایت قوانین

تقلیل مفسد اجتماعی . . .

امر به معروف و نهی از منکر :

1- ریشه امر و نهی ← حب و دوست داشتن

2- معنای معروف و منکر لغوی

منکر: امر قبیح و ناپسند

معروف: حسن، نیکو و پسندیده

اصطلاحی

منکر: آنچه که شرع یا عرف آن را منکر و ناپسند بداند

معروف: آنچه که شرع یا عرف آن را حسن و نیکو بداند

3- اهمیت امر و نهی به لحاظ نظری

آیات : آل عمران/104 و 110، توبه/71، حج/41

روایات : حکمت 374، خطبه 201 نهج البلاغه

عقل : مثل کشتی

به لحاظ عملی : وجود دایره حسیبه

به جهت زمانی

به جهت قلمرو

وجود امر و نهی در خارج آن

احترام و قداست آن

4- مراحل امر و نهی
قلب
لسان
ید

5- شرایط امر و نهی بصیرت و آگاهی به معروف و منکر

احتمال تأثیر
عدم توقع تأثیر آنی داشتن

عدم ناظر به مخاطب بودن یک نفر

خروج از جبهه باطل و قرار گرفتن در جبهه حق

نا امن کردن فضای گناه

اگر تأثیر نمی کند باید زمینه تأثیر را به وجود آوریم

عدم وجود مفسده

اصرار متخلف

6- دلایل بی‌اعتنایی مردم به جهت نظری اصلاحات محتاج اصلاح است نسبت به امر ونهی

حب و اخلاص و علاقه به سرنوشت : قلب (جوش و خروش نا به جا)

بیان نرم و منطقی و مستدل : زبان (پندهای تحکم آمیز)

تبلیغ علمی و عملی : ید (توسل به زور و خشونت)

به جهت عملی عدم تبلیغ عملیاتی (اخلاص + عمل)

عدم دخالت منطق

بی‌اعتنایی به عمل جمعی

7- وضع ما به لحاظ نظری به لحاظ عملی

اجتهاد و تقلید :

1- ضرورت بحث ————— هدف اسلام : تکامل بشر
اسلام اکمل ادیان و پاسخگوی همه نیازها : فیه تبیان لکل شیئ
دستورات دین ، کلی و فرمول گونه
ضرورت کاوش در دین و استخراج دستورات جزئی ناظر به نیازها

2- از بعد اجتهاد ————— معنای لغوی : از جهد = تلاش و کوشش
اصطلاحی : استخراج احکام از منابع شرعی

اجتهاد ممنوع ————— موضوعیت اجتهاد رأی ← عدم کفایت کتاب و سنت
طریقت اجتهاد رأی ← به عنوان وسیله استخراج

اجتهاد مشروع : به کاربردن منتهای تلاش و کوشش برای استخراج و
استنباط احکام شرعی از منابع معتبر با وسایل مصرح

3- از بعد تقلید

معنای

لغوی : از قلد به معنای تابعیت ، پیروی ، دنباله روی

اصطلاحی : تبعیت از استخراج کننده احکام شرعی توسط فرد ناتوان از استخراج

تقلید ممنوع

عالم از عالم ← عالم باید از خودش تبعیت کند

عالم از جاهل ← خلاف عقل است

جاهل از جاهل ← تبعیت کورکورانه

جاهل از عالم ← سرسپردگی محض

تقلید مشروع

شرایط مقلد : صائنا لنفسه، حافظا لدینه، مخالفا علی هواه،

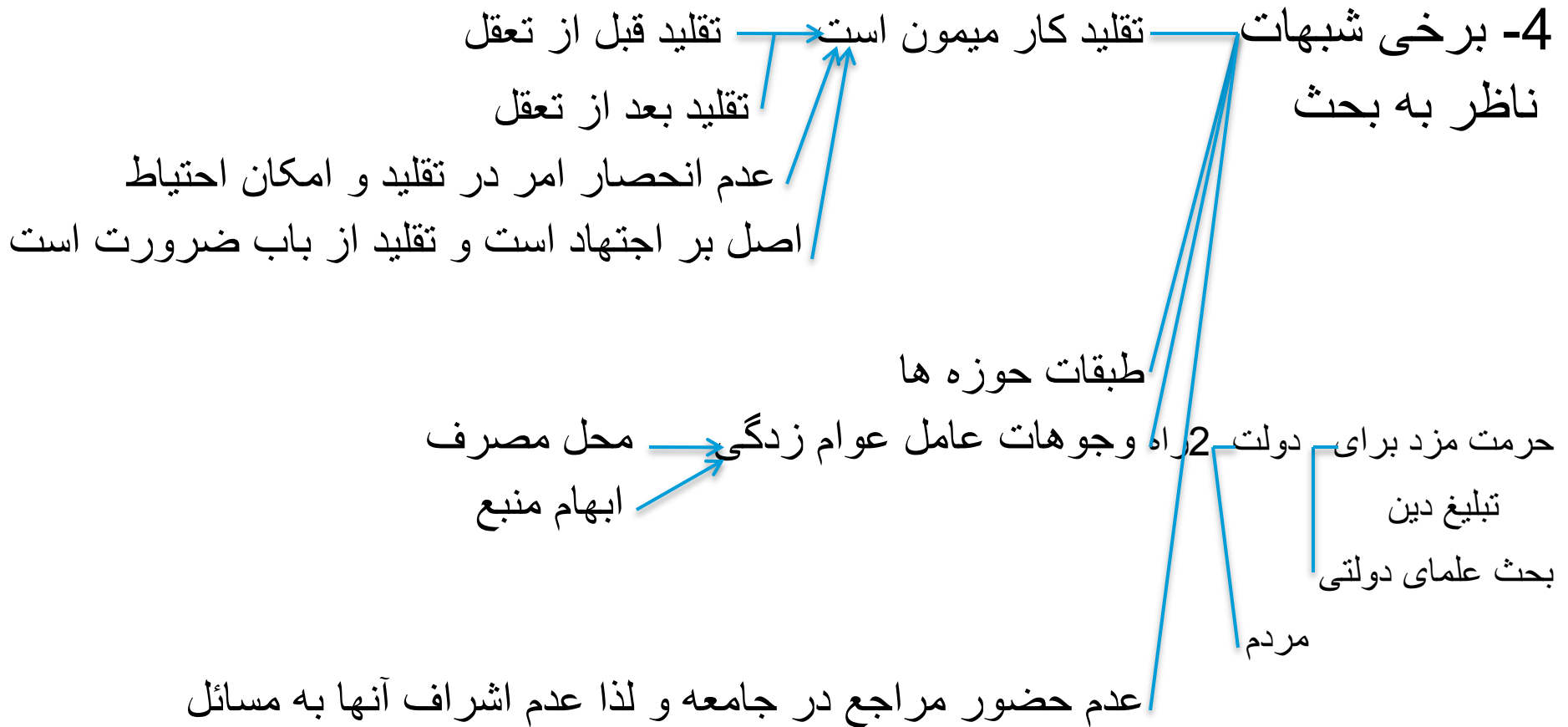
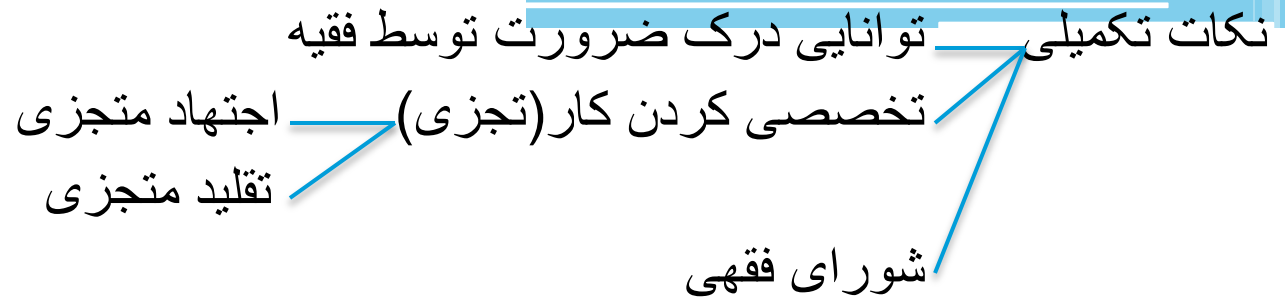
مطیعا لامر مولاه

فلسفه آن : نیاز به تطبیق دستورات کلی دینی با نیازهای مستحدثه

نیازهای جدید تقلید ابتدایی از میت جایز نیست

تباهی حوزه ها

نکات تکمیلی

احیا تفکر دینی :

1- معنی احیا : زنده کردن ، زنده داشتن

2- موضوع احیا ————— دین

تفکر دینی ————— کشورهای غیر اسلامی : ایجاد

کشورهای اسلامی : احیا

3- انحراف محتمل ————— محیی دوره ای

صد سال یکبار ————— با تاریخ جور در نمی آید

امام صادق(ع) جزء مجددین نیستند!

برخی علما طراز اول نیستند

برخی سلاطین جزء مجددین نیستند!

1000، 25000، 360000 سال یکبار

اثر انتظار منحنی ≠ انتظار سازنده (مرجئی شدن شیعه)

4- انواع احیا علمی (ناقص): احیا بخشی از الهیات یا تاریخ یا خرافات وارده را زایل کردن و...

↓
صرف تحقیق کافی است

احیا عرق یا روح دینی: دین باور کردن مردم و علاقه مند کردنشان به دین و آموزش به

دیگران ← از آن مصلحان — محقق

محقق رهبر ← سیاقی ← از پشت سر و دستوری

قیادی ← خودش جلو و بقیه پشت سر — حداقلی در کمال

بدون عملیاتی کردن علوم مرتبط

حداکثری در کمال

همراه با عملیاتی کردن علوم مرتبط

5- بازده تفکر — صاحب نظر شدن: عالم و فرزانه و خردمند ≠ جهل به معارف دین

دینی احیا شده

صاحب بصر شدن: وارسته و پرهیزکار ≠ وابسته به دنیا و طبیعت

6- عامل اصلی اماتة تفکر دینی: دنیا پرستی (تعلق)

7- علائم حیات و مردگی در جامعه

آگاهی و جنبش

میزان همبستگی

مرده پرستی یا احترام به بزرگان در زمان حیات
مقبولیت و رواج دروغ‌گویی برای و به نام دین
خوار شمردن تأثیر عمل در سعادت به نام شفاعت

منسوخ شدن برخی مفاهیم اخلاقی - توکل: عدم استقلال غیر خدا ≠ نفی تلاش، وسیله

زهد - غلط: تقوای ضعف، تنبلی، سربار بودن

لغوی: بی رغبتی ارادی به خاطر

منفعت برتر

رها کردن کار دنیا برای کار آخرت - مطرود هدف

رها کردن لذت دنیا به خاطر لذت آخرت

مقبول - ایثار

همدردی

آزادی و آزادگی

درک لذایذ معنوی

فريضة علم :

1- چرایی وجوب علم آموزی

- اسلام جامعه ای عزیز می خواهد
- عزت در گرو کسب علم است
- علم کلید انجام عبادات است

2- محدودیت های احتمالی علم آموزی

- جنسیت: طلب العلم فريضة على كل مسلم
- زمان: اطلبوا العلم من المهد الى اللحد
- مکان: اطلبوا العلم ولو بالصين
- معلم: خذ الحكمة ولو من اهل النفاق

3- علل متروک شدن علم

- در گذشته
- طبقاتی شدن جامعه
- خلط فضیلت علم و عالم
- پس از انقلاب
- نظام آموزشی
- بی رونقی علم
- تربیت معلم ...

4- انواع علم دینی: مستقیماً از منابع دینی مثل تفسیر و فقه

ساکت (غیر دینی): غیر مستقیم و غیر معارض با آموزه های دین مثل ریاضی و نجوم

معارض: دارای آموزه های معارض دین مثل روانشناسی پوزیتیویستی

5- علم مورد نظر دین ← علم نافع ← نفع در کدام علم است؟ هر سه

چرا؟ قرآن ← علم : نور ← توجه به علوم

جهل : ظلمت ← تجربی

سکوت و تأیید ترجمه علوم غیر دینی توسط اهل بیت (ع)

مطلق بودن مکان و معلم

6- رابطه با دین ← واقعی : مؤید و مؤکد

غیر واقعی: تعارض علم و دین در غرب ← چرا؟ ← قرون وسطی

پاسخ ← ادیان ← یهود +

مسیحیت ← ارتدوکس +

پروتستان +

کاتولیک : در یک دوره خاص-

اسلام +

ریشه خروج از جاهلیت و وقوع رنسانس = دین

7- ما و علم بی تفاوتی ← ریشه در ذهنیت
جهالت
تنبلی

اعتنا ← حداقلی : عدم درک صحیح

حداکثری ← اقلیت ← عدم اخلاص : چو دزدی با چراغ آید...
اخلاص : نظر دین

هدایت و رهبری نسل جوان :

1- انواع مسئولیت → شکل و قالب
نتیجه

2- نوع مسئولیت در هدایت ← نتیجه ← چرا؟
حکمة
موعظه حسنة
جدال احسن

3- ریشه و ضرورت هدایت : حب و وداد دینی

4- اهمیت بحث در مورد نسل جوان → هدایت پذیری بیشتر
نیاز بیشتر
خطر بیشتر

5- مقدمه ورود به بحث و راهکاردهی در آن
باید دانست تاکتیکهای رهبری در زمانهای مختلف و برای افراد مختلف متفاوت است

باید آنها را شناخت
شناخت غلط
شناخت درست

شناخت غلط : تک بعدی
از نظر نسل قدیم : مغرور ، خام ، اهل هوی و هوس
از نظر خودشان : سراسر هوش ، آرمان خواهی ، علم جویی

شناخت درست : توجه توأم به نقاط ضعف و قوت
رسیدن به آگاهی های جدید در مورد خود و دنیا
علت گرایش های انحرافی → داشتن آرمان بالا و نیاز به مکتب ارضا کننده
بالا رفتن سطح فکر ← افزایش شک و تردید و سوال

6- شناخت مشکل : مشکلاتی که خود جوانان

هر یک از (1)

احساس می کنند زمانی
است که فکر کند

جامعه درباره جوانان

توقعاتش را (2)

برآورده نمی کند

(1) هر یک از علایق

استعدادهای

نیازهایش

برآورده نمی شود که در حوزه های مادی: خوراک، پوشاک، مسکن، اشتغال و...
معنی دارد

معنوی: رشد عوامل

خودش احساس نمی کند : تربیت

چون دارد متقاضی نیست : امنیت

شدیدا متقاضی است به خاطر اهل جنبش بودن : آزادی

(2) توقعاتش را برآورده نمی کند در حوزه های گرایشی سنتی نیست (اسلام + آداب و رسوم)

محافظة کار نیست (تغییر می خواهد)

شناختی مطیع نیست (برای همه چیز دلیل می خواهد)

7- راه حل نداشتن انتظار غلط (لازمه آن شناخت صحیح)

اصلاح خویش (هادی باید هدایت یافته باشد)

استفاده از نقاط قوت (برای حل نقاط ضعف)

تفکیک بین نیاز

علاقه

استعداد

و در هر مورد بین ضروری

غیر ضروری واقعی

کاذب

او را به این تفکیک واقف کنیم

نیازهای ضروری و سپس غیر ضروری واقعی او را بر آورده کنیم

خطابه و منبر :

1- معنای مصطلح خطابه : سخنرانی
منبر : سخنرانی دینی

2- اهمیت خطابه : مؤثرترین هنر منتقل کننده کفاهیم دارای اثر جمعی

3- رابطه خطابه با اسلام چون یک فن است ؛ توان تقویت یا تضعیف اسلام را دارد
اسلام موجب پیشرفت و ترقی و تعالی خطابه شده است

4- خطابه واجب در اسلام : نماز جمعه

5- محتوای خطابه : حمد و ثنای الهی، درود بر معصومین (ع)، موعظه، مطالب مبتلا به، قرآن

6- تفاوت با موعظه هدف خطابه اقناع است ؛ هدف موعظه منع و ردع از هوی و هوس

شیوع و عظ از خطابه بیشتر است

7- وظایف خطیب اطلاع از وقایع و رساندن آن به مردم

موعظه گری در عین عامل بودن

مصالح گویی ← لازمه آن ← داشتن علم دین جامعه

داشتن اخلاص — برای پول نباشد

دلالتی شخصیت ها نباشد

مزاج گویی نباشد